¶ Propositio nona ¶ Caracteres huiusmodi si habeat vel habere credant efficaciam/oportet q̃ hoc sit a causa spuali/non a pure naturali et corporali/qualis causa est celū cum suis influentijs in corpora ¶ Accipiatur ex precedētibus regulis consilium quid agendū sit in materia p̃senti de imagine leonis cū circumstantijs. Et sit hec Propositio prima.decima i ordine ¶ Lō stat in primis ex inspectiōe q̃ ibi sunt caracteres.litere.figure et dictiones/que nullū effectū habent naturalē pure corporalē ad curationē morbi renū/et similiū/fm ꝓpositionem septimam precedentem. Juxta qd̄ notet in speciali sanctus Thomas qui tribuit astrologie/quantū rationabiliter dari pōt/ad exemplar Alberti magni magistri sui consone tamē ad fidē catholicā. Notet inquā in. ij. et. iij. contra gentiles i multis capitulis.a.cxiij.ꝛ specialiter i.ccvij.ꝛ.ccviij

¶ Propositio.xi. ¶ Constat q̃ talis observatio non est posita ab ecclesia et sacris doctoribus/tanq̃ eueniat effectus sperat̃ per miraculū diuinū.imo nec p sanctos angelos dei.qui sunt administratorij spirit̃ propter electos dei ad vitā eternam magis q̃ ad curā corporalē.et medicus et astrologus verus nō hēt se multū intromittere de actionibus sanctorū angelorū circa homines.patet ex immediate p̃cedenti cum inspectiōibus iuriū.ꝛ ratio sat̃ est manifesta

¶ Propositio.xij ¶ Constat q̃ si talis observatio nitatur et expectet effectuz a malis angelis seu demonibus. illa est manifeste penitus reprobāda/etiam si videat finis bonus/vtilis vel honestus. quāto magis si esset malus vel suspectus/sicut est inter alios.finis quest̃ p simulationē astrologie aut mirabiliū effectuū/sup quib̃ admirāt hoīes pauce religiōis aut fidei. Veritātamen circūstantie p̃dicte magis apparebunt iuxta practicā primarū ꝓpositionū si reperiat coniūctio istius observatōis de imagine leonis cum alijs observatiōibus contentis in auctoribus vel libris tradētibus huiusmodi figurationez. Et hoc ideo dicitur.qm̄ tribus nr̄is inuentus est liber magnus/continēs tales observatōes.quarum alique videbant pie et vtiles. alie vero manifestissime erant condēnande/ꝛ superstitiose/et idolatrice /et de heresi suspecte vehemēter.et vt tales fuerūt etiam igni tradite pio zelo. Tales multe sunt observationes apud hispanos in libro senaforas Tales apud iudeos in numere. tales apd̄ xp̄ianos supstitiosos sicut de Nescio quo sydrac. Tales denicq̃ practicari querūtur ne duz p vetulas sorcerias/sed per multos arma sequētes ꝓtinuet̃ ¶ Postremo totiens occurrit ista materia/quod si ꝓ quolibet casu scribendū esset.scribēdi null̃ esset finis. Poterit inter alia videri tractatulus de astrologia theologisata /specialiter circa finē. ¶ Concludit tandē ex oībus practica sup hoc casu pticulari/postq̃ facta fuerint q̃ dicta sunt sūmarie ꝛ de plano sine i uolutiōe pcessuū/maxime si delatus reddiderit se obedire paratū/sine pterua defensione.phibeat̃ ei de futuro q̃ nō amplĩ vtatur.sed antidotis medicine cuius dicit̃ professor. De pterit̃ aūt sufficiat sine q̃uis infamia delati/q̃ honor iudicij fidei.cū plato et officiarijs suis maneat stabilitus. Et ita in catholica et fraterna caritate consulēdum est/q̃ delatus taliter obediat sine strepitu ꝛ figura iudicij.ꝛ p iudicē ita fiat Si aūt inueniat̃ pterua defensio.nō pteruienigor.sed iusticie vigor fiat. ¶ Particularis modus reparandi poterit esse talis.postq̃ melius ꝛ plenius informatus suz/de fabricatione ꝛ vsu taliū imaginū/q̃ nō sunt fm catholicā traditionē/pmitto bona fide/q̃ de inceps nequaq̃ vtar illis Aut si mitius iudex velit agere/dicat̃ hoc p aliū i tertia pso na. Postq̃ talis delatus ꝛc.fuit melius informatus ꝛc.promittit ꝛc. Judex finaliter poterit declarare sniias excōicatiōis cōtra oēs tales.ꝛc. Proinde non valet allegatio quorūdā ex historia scolastica. q̃ moyses fecit imagines.vnā p obliuiōe. alterā pro memoria. Et salomō exorcismos/q̃ viris sanctis cōcurrebat miraculū.vel si salomō iam erat puersus ad idolatriā p vxores/potuit dat̃ in reprobū sensū excogitare magicos rit̃/sic de nectanabo legit̃ zoroaste/q̃ nascēs risit/ꝛ postea magicas artes exercuit Denicq̃ Auicē.et similes/de actiuitate aie rationalis i materiā exteriorē/ꝛ fascinatōe non sunt audiendi in modo ponendi.

¶ Explicit Lugduni.viij.decēbris.1428 per Johannem cancellariū parisiensem.

Sequitur tractatus cōtra magistrū Jacobū angeli medicū studij insignis ville/mōtispessulaneñ.de observatiōe diez quantū ad opa-

D

Prima conclusio

Omne opus dei sanctum est/et laudabile. Probatur ratiõe ⁊ autoritate. Ratione sic. quia a bono et optimo non exit aut procedit nisi bonũ. deus altissimus omnium creator est summũ et optimuz. ergo oia eiꝰ opa bona sunt. Autoritate probat conclusio p illud sacre scripture. Genesis pmo. ca Vidit deus cuncta que fecerat et erãt valde bona. ⁊c.

Secũda conclusio

Omnes dies anni sunt opera dei altissimi. deducitur cõclusio ex textu sacre scripture. Genẽ. primo. vbi per totũ capitulum describunt opa sex dierum. Et qualiter pma dei opa fuerunt dies et anni. Primum autez bonũ a bono incepit operari. Hoc idẽ testatur regius propheta David. ita psallens domino. Tuus est dies. et tua ē nox tu fabricatus es auroram et solem. Quocirca canit ecclesia. Eterne rerum cõditor noctẽ diemqz qui regis /et temporum das tempora/ vt alleues fastidium.

Tertia conclusio

Omnes dies anni boni sunt. Ita cõclusio clare apparet et sequit ex duabus prioribus. qz dies ⁊ anni sunt opa singularia/ sũme et infinite bonitatis. optimi aũt ē optima adducere. Dicere ergo aliquẽ diez esse natura sua malum est iniuriari deo/ q̃ artifex est diez ⁊ annoz. Opus nanqz maluz maliciam arguit opificis et artificis.

Quarta conclusio

Omni anno/omni die/et hora diei/bonum ⁊ laudabile est opa quelibet sancta licita et honesta incboare/facere/opari ⁊ pficere. Patet ꝛclusio/qz sicut dies et anni /⁊ etiam hore diei/a deo creatore pdeũt et ducunt. Sic et omne opꝰ sctm̃ licitũ ⁊ honestũ/quod oi die et hora incboat ⁊ pficitur a dño dirigit/incboat ⁊ pficit. Dicente xpo. Sine me nihil potestis facere. Et rursus euãgelista Johãnes ait. Oia p ipm facta sunt ⁊ sine ipo factũ est nihil. Intellige cõclusionẽ nisi pcepto dei vel ecclie illud opꝰ inhibeat/sicut in diebꝫ festiuis aliq̃ opa laboriosa phibentur. alias bona/nisi prohiberentur operari festo die.

Quinta conclusio

E

Superstitiosa et vana religio ac meritto redarguenda est /nõ incboare opari vel pficere certis anni diebꝫ opus bonũ vl sanctũ ab ecclia non phibitũ. Istud est expsse de mẽte apli ad Gallathas. iiij. ca. vbi arguit et reprehẽdit illos de Gallacia ita dicẽs Obseruatis dies ⁊ mẽses ⁊c. pa ⁊ ãnos Sequit. Timeo aũt vos ne forte sine cã laborauerim in vobis. Itẽ si timet aliqs vel recusat bonũ aliqd opꝰ agere vel incboare certo die. vel hoc est pter reuerẽtiã ⁊ sctitatem diei. qz vult diẽ illum sctificare. et si sic multo magis deberet abstinere ab incboatione alicuꝰ opis diebꝫ solẽnibꝫ vt sunt festa sanctissima Natiuitatis xpi Resurrectinis dñice Ascẽsionis ⁊ Aduẽtus spũsscti/ qõ nõ faciũt obseruatores dieꝫ ⁊ annorũ. Vel talis obseruãtia fit pter deuotionẽ ad sctõs/quoꝫ dies agit/vel quoꝫ celebritas tali die colebat. ⁊ talis deuotio nullũ habz fundamentũ/nullã hẽt rationẽ/nisi solam voluntatẽ obseruãt tales dies. Q si dicãt se tales dies obseruare pter euẽtus ⁊ pericula q̃ consueuerũt euenire his q incboãt aliquod opus vel ĩter aliqd/hoc vanũ est ⁊ superstitiosum ac sine aliq̃ ratiõe. Quolibet enĩ die anno et hora diei ⁊ bona et mala cõtingunt. Sic ergo periculũ diceret/ qlibet die aliqd incboare. Vel dicat ratio a talibus. q hec obseruãt quã nec phi/nec medici/ĩmo nec astrologi docẽt. tales obseruantias de festo innocentũ vel alijs festis. Volũtaria igit est ⁊ absqz apparẽtia ratõis alicuius talis obseruantia.

Sexta conclusio

Sicut vera et xpiana fides mirabilia opat in bene credẽtibus. Sic ⁊ falsa ⁊ mala credulitas/deo pmittẽte euẽtꝰ malos interdũ opat/vel potꝰ demeret. Primã ptez ad longum deducit p exempla q̃ plurima. Apostolus ad Hebreos. xi. Sed ⁊ de virtute fidei ipa euangelia multa loquuntur.

Reliq̃ ps ꝛclusiõis experit q̃tidie ĩ male credulis/q̃s ita deꝰ punit pter malã fidem ymmo dũ cognoscit dominus nimium adherere aliquibus vanis obseruãtijs pmittit aliquos euẽtus cõtingere/⁊ ita eos plꝰ consequẽter firmari in tali opiniõe/vt maior fiat cecitas eoꝫ. et in laqueum cadant quẽ sibi fecerũt. Preterea duz imaginatio

taliter obseruantiũ dies ⁊ annos/actuatur vltra nimis circa tales dies/quicquid mali euenit tali die imputãt malicie diei. nec aspiciũt ad ea q̃ bñ aut prospere successerẽt tali die a deo. et occupatur vis imaginatiua circa aliquos euẽtus minus bonos/q̃ non potest conuerti ad alia bona que illo die contingũt. Quare periculũ est firmare fidẽ vel credulitatẽ/que tollit omne iudicium et oẽm rationẽ ad oppositũ. Unde merito pmittit deus tales decipi/et in laqueos sue credulitatis vane incidere. ¶ Reiciat ergo fides catholica ac iudiciũ expertorum seu virorũ literatorũ/tales vanitates et superstitiosas obseruantias.

Septima cõclusio

¶ Victoria belli nõ diei/sed soli deo attribuenda est/ Patet q̃ attribuere tantũ op⁹ vt est victoria diei/est tollere honorem deo debitũ cuius est vincere. Q̃ autẽ victoria sit soli⁹ dei habetur in multis locis scripture sacre In libris Regũ Paralipom̃. ⁊ machabeorũ Hoc testat ⁊ rex sapiẽtissim⁹ Salomon puerborũ. xxi. sic dicẽs. Equus paratur ad diem belli. dominus aũt salutẽ tribuet. Propterea dauid rex deuotissimus/ Quotiẽscunq̃ pugnaturus erat auxilium dei et consiliũ quesisse ⁊ inuocasse legitur. Inde est prouerbiũ vulgare. Les hẽmes font la guerre et dieu la victorie.

5 Incipit tractatus

magistri Johãnis de gerson de erroribus circa artem magicã/⁊ articulis reprobatis

Qllaudãti mihi nup vt mos hẽt venerabiles licẽtiatos in medicina oblata est occasio. vt cõtra superstitiosas obseruationes/nr̃a p nefas tempestate/et minus etnimis p̃uascentes/aliq̃ disserẽ. Ea nũc seorsum ad vtilitatẽ aliquorũ separe curauim⁹/ne pmixta alijs min⁹ placerẽt/⁊ min⁹ cõmode pdirent in publicum Sũpto itaq̃ hoc puerbio p themate Medice cura teipm. Circa hãc inter reliq̃s medicũ decere retuli/vt esset ornat⁹ ad deuz p filialẽ subiectionẽ/ne quicq̃ impiũ/vel superstitiosuz/aut diuinis legib̃ aduersũ/sanitatis adipiscẽde cã/suis egr̃ suaderet/rememoreẽ quoq̃ iugiter illi⁹ decretalis Aũ corpalis infirmitas ⁊c. Incidit vt conquererer de supstitiõib̃ pestiferis magicorũ/et stulticijs vetularũ sortilegarũ/q̃ se p quosdã ritus maledictos mederi patiẽtib̃ pollicẽtur ego data occasiõe facili⁹ in hoc diuerticulũ lapsus suz quo vtili⁹ ⁊ q̃ in patrociniũ hui⁹ corruptele quidã adducere nituntur in crimẽ medicinã. Hõne inquiũt apud solẽnes quosdã medicorũ tales supstitiose obseruatiões inducunt/q̃s etiã script̃ suis inserere curauerũt. Et ꝓsistũt in ligaturis in caracterib̃. i figur̃. qñ q̃ i verb̃ peregrinis ⁊ incognitis. Quãnis aũt ab ipis/nulla p talib̃ ratio adducat naturalis. hñt nihilominus efficaciã in curãdo. Alioq̃n vane/imo stulte locute fuissent de eis medicorũ sapiẽtes/⁊ scriptis inseruissent Vñ refert ysidorus. i. ij. ethimol. q̃ apollo quẽ deũ fecit antiq̃tas p methodica quedã. i. p carmia ⁊ incantatiões. Esculapi⁹ in sup ⁊ filius ei⁹ p emperica. i. p experimẽta/sanauerũt boies q̃ngẽtis annis añ ypocratẽ/q̃ ratiocinatiuã medicinã q̃ vtimur adinuenit Deinde vox publica vtutib̃ hmõi carminationũ/et ligaturarũ/⁊ empericorũ attestat. quã ex toto falsam dicere videt inciuile. Hec deesent argumẽta ad h̃/ex dict̃ poetarũ/virgilij/ouidij/lucani/⁊ aliorũ/ex ratijs q̃z gẽtiliũ celebrib̃ historijs Cur nõ licebit inquiunt istis vti. p̃sertim cũ de⁹ oipotẽs vtutes suas indiderit vt vulg⁹ loquit/herbis/gẽmis et verb̃. hãc dubitationẽ ego tũc trib̃ dictis seu ꝓsiderationib̃ breuiter absolui.

¶ Primũ dictum 5

Probabile in philosophia naturali ⁊ fm veritatẽ fidei/certũ est eẽ demones. Primã ptẽ tenuerũt elegãtissimi phorũ/hermes termegestes plato/⁊ oẽs doctrine sue sectatores. apuleius/porphyri⁹/⁊ ceteri. Hoc libri ab eis editi. h̃ libri de ciuitate dei ab augustino palã docẽt Hinc ẽ illa famosa inter eos distinctio de cacodemonib̃ ⁊ kalodemonib̃. malis scz ⁊ bonis spiritib̃/Hec ẽ positio de existẽtia demonũ apud philosophãtes faciliori ratione q̃z opposita defendit/saluãdo effect⁹ quosdã mirabiles/q̃les referunt historie fide digne in q̃libet gẽte obtigisse/q̃s oẽs negare ptinaciter pteruire est. ⁊ ciuilitatẽ humanam societatemq̃ politicam dissipare. quam mutua fides ⁊ credulitas vnius ad alterum consonat / coniungit agglutinatq̃. Porro negare demones eẽ. negare eos plimorũ effectuũ operatores existere/ dãnat

apud christianos vt erroneum/vt impiuz et sacris litteris aduersum. Qua in re ridē/di sunt. imo dure corrigendi qui theologos derident/mox vt sermonem de demonibus faciunt/mox vt eis effectus quosdam attribuunt/quasi fabulosa sit eorx rñsio. Prouenit error iste apud quosdam litteratos/tum ex defectu fidei. tum ex debilitate et infectione rationis. Gerunt xxrie animaz sic occupatam circa corpus/circa res sensibiles/ac eaxx solicitas curas/vel ita in causarum ꝓticularium z visibilium pscrutatiōe consistunt/q̄ de vniuersalibus z pmis entibus/ac spiritibus/nihil credere vel sapere/nihil tenuiter z eleuate cogitare possūt. Hoc Plato dixit maximū esse impedimētum veritatis/referre scz omnia ad sensus z non auerti ab eis. Hoc idem Tullius hoc Aug⁹ in de vera religione. hoc Albertus z Guilhelmus pisien. imo et experientia docuerunt Tales erant apud iudeos saducei q̄ referente Josepheo et hieroni. negabāt spiritus esse. Tales inimici phi quidā/vt tullius loquitur/tales epicurei z alij vitaz pecudum eligentes. qui nil esse cōcipiūt aliō a corpalibus z extensis In quoxx psona loquitur Eccēs. z sapiēs Sapie. ij. Ita quasi sint incantati et dementes/nullaz sibi inesse rōem/nullū spm̄/nullos effectus spūales atq̄ inuisibiles iudicare videntur. nō minus errantes a nabuchodonosor q̄ credebat se bouem esse/et ab alijs maniacis/q̄xx aliq̄ se gallos. aliq̄ murilegos opinati sunt De grege taliū erat insipiens ille q̄ dixit in corde suo Non est deus. qz si est deus vtiq̄ est spūs. et si nullus est spūs. nullus ē deus Neq̄ enī ego negauero quosdā plerūq̄ nimis leuiter ea demonibus ascribere que fieri a causis materialib⁹. naturalib⁹. rōnabilius dicerētur. nam multas et miras in rebus sensibilibus efficatias/multas virtutes existere quis abnegauerit. ex q̄rū cōbiatione alteratione z cōfiguratione/fiūt effectus mirabiles. sicut ex applicatione varia speculoxx. sicut ex celeri motu et iactatione quarundā rerum. sicut ex immutatione diuersa imaginatiue potētie in boibus sicut ex alijs quidam docuerunt et opati sunt. q̄rum opationū noticia dicī potest magica naturalis. de qua inuestigare q̄uis sepe curiosum esset z maiozis boni impeditiuū immo et ad errores pnum/non tñ est fidei nostre contrarium/dummō phia suis contenta limitibus nihil impium/nihil mēdosū/nefarium ve miscuerit.

Secūdum dictum 20

Obseruatio/ad faciendū aliquez effectū qui rōnabiliter expectari non potest a deo miraculose operante/neca causis naturalib⁹ debet apud xpianos haberi supstitiosa/et suspecta de secreto pacto implicito vl' explicito cum demonib⁹. Ista est doctrina sctōrum doctoxx notatim Augustini in locz plibus/quib⁹ has obfuationes valide cōdēnauit. v. de ciuitate dei. iiij. cōfessionum. ij de doctrina xpiana. Et recitātur multa in decretis. xxvi. q. v. et. q. vij. plibus ca. Hāc cōsideratiōem notauit vtiq̄ facultas theologie in multis articulis quos ad elucidationem huius materie censuit condemnādos. Articulus tertius est talis q̄ inire pactum cū demonib⁹ tacitū vel expssum ñ sit idolatria vel idolatrie spēs et apostasie/error. Et intendimus esse pactū implicitū in omni obseruatiōe supstitiosa cui⁹ effect⁹ nō dza deo/vel a natura rōnabiliter expectari. Porro ad sciendū q̄d vocam⁹ pactum implicitū vel explicitū cū demonib⁹. et cur istud/vel nō fiat narrabim⁹ verā fidēi nostre traditionē. z hoc q̄dem breuissime. q̄m latior pscrutatio aliam facultatem exigit. aliū locū et actum Tradit vera fides q̄ demones neq̄z/sunt spūs hūane nature hostes acerrimi. seuissimi. astutissimi. q̄ruz violentiā impbissimamq̄ tyrannidē. si nō compesceret z frenaret diuina bonitas/de hoibus actū cēt q̄ ipi fundit⁹ depirēt. Job xli. Nū est ptās sup terram q̄ comparet ei z artñ suus conatus oīno vanus est nisi p q̄z to pmiserit deus Sed cur pmittat/obstupescūt insipiētes corde. Pōt tñ h̄ pmitti ob altera q̄tuor cāxx vel obstinatoxx damnatiōem. vel ad peccātiū purgatiōem z punitiōem. vel ad fideliū pbatiōem z exercitationē. vel ad gl'e dei manifestatiōnē De obstinatoxx dānatiōe scriptū est in ps. Immisit in eos indignationes suas/indignationē z iram p angelos malos. et hoc ppē/ditur in damnatz De peccātiū purgatōne z punitione patuit in magdalena q̄ subiecta erat septē demonijs. qz carnalib⁹ vacabat vitijs fm glo. Preterea da bank excōicati ab initio eccie ipi sathane corpalit vexandi vt spūs saluus fieret. Unus ex sctis

patribꝫ magna ꝑce obtinuit a dño/vt torq̃
retur a demone/qtũs careret elatiõe. ¶ Le
terum de fidelium pbatione et exercitatio/
ne/patuit in Job ⁊ Anthonio ⁊ Paulo se
cundũ quosdã cui datus est angelus satha
ne. Sicut enĩ necesse est fm eũdẽ apl'm be
reses fieri. vt qui pbati sint manifesti fiant
ita fiunt ad hoc illusiones sil'es miraculis.
quẽ admodũ pspicue positũ est Deute. xiij
Temptat inquit vos dñs si ex toto corde
diligatis eum. hec cã nr̃is tpibꝫ magnũ lo/
cum hz. ¶ Denicq̃ manifestatio gl'e dei ꝑt
esse cã talis vexatiõis sicut in ceco nato. de
quo ẽ hodiernũ euangeliũ/patuit Job. ix.
et in legione demonũ q̃ porcos intrauit et
summersit. nõ ad porcoꝝ punitiõem sz ad
potentie xp̃i manifestationẽ. ¶ Amplius
vero neq̃ spũs dum seuire pmittit. seuit ñ
solũ aptis viribus. sed frequenter astutꝫ do
lis ⁊ fraudibus. non tã ad pdendũ corpa
q̃ ad seducendum aĩas. eas in idolatrie et
apostasie et inferni foueam dando preci/
pites. Quãobrem excogitauit vt supbꝫ/vt
fallax et dolosus. quo pacto vsurparet sibi
ab hominibus honorem diuinũ/et a ꝟa re
ligione abducere repit q̃sdã ex boĩbus falli
magis idoneos. q̃les sunt oẽs qui deo reie
cto nil aliud curant/ad nihil aliud student
q̃ p fas aut nefas sua desideria pessima cõ
pleri. Quoꝝ alij ad diuitias inopes. Alij
ad honores vanos/Alij ad infames cõcu/
bitus. Alij ad curiositatem libidinosaꝫ fa/
ciendi futuros rex effectus aut alia nature
secreta/damnabiliter aspirãt. Tales cuꝫ as/
pexerit demon intendit nũc occulte nunc a
parte ad obseruandũ q̃dã instituta sua qui
bus mediãtibꝫ fidẽ hẽant optata consequi
Suadet itaq̃ has obseruatiões fieri. nõ q̃
a seipis hẽant efficaciã aliquã aut q̃ p eas
ipi necessitent. iuxta determinatiõem facul
tatis theologie nup factã sed ob alterã qua
tuor cãꝝ. ¶ Primo vt dei lex puariceẽ Se
cũdo vt ipe demon diuino cultu ⁊ ritu ve/
nereẽ. Tertio vt spes de deo minor aut nul
la hẽat. Quarto vt fraus sua minus videa
tur. ¶ De lege dei pbibente talia hz expsse
textus Leuit. xix. et. xx. et Deute/xviij. ⁊ in
sctõꝝ opusculis In legibꝫ q̃z naturalibꝫ ml'
ta p oẽm modũ q̃s leges transgredit q̃ tali
bus opam pstiterit Vñ Exo. xxij. Malefi
cos nõ patieris viuere. Solit pterea demõ
p oraoes sacrificia et thurificationes iussas
fieri in artibꝫ magicis. Danet siq̃dẽ ipe ne
q̃ spũs in priori fantasia supbissima qua
quesiuit esse sil'is altissimo: immo ⁊ extolli
vult sup omne qõ dicit deus fm apl'm. Et
ita verũ est q̃ hi ritus tanto plus habẽt de
sacrilega idolatria ⁊ minus excusant/q̃to
sanctiora sunt q̃ in eis ad honorem demo/
nioꝝ impendũtur. ¶ Rursus scit ipe ꝑpẽs
antiquus q̃ beatus vir cuius est nomẽ do
mini spes eius et non respexit in vanitates
⁊ insanias falsas et ecõtra maledicti sunt ⁊
odio habentur obseruãtes vanitates super
uacue. Quid igitur mirandũ si talibꝫ que/
rit implicare boĩes adinuentionibꝫ. ¶ Po
stremo. qz demon semper dare qõ pmittit
neq̃ vult neq̃ pmittitur. adinuenit q̃mo/
do cultores sui deputarent illos defectus
non demoni. nõ sne arti. sed ꝓprie vel negli
gentie vel impitie. atq̃ dicerent se nõ omia
atq̃ taliter obseruasse qualia ⁊ qualiter iu/
bebantur. Constat q̃z falli citius boĩes sb
quadam boni specie. et in hoc mira et pror
sus miserabilis est humane cecitatis insa
nia. qm̃ in hac re decem aut crebra menda
cia p vnam casualiter si obtigerit veritatẽ
excusat. vbi mille in alia materia veritates
p vnico mendacio comperto despiceret
Denicq̃ tanta ad credendum phibita/no/
xia et vanam libidinem. in tam modica fi/
de credendoꝝ. quis non mirabitur? Dicẽ
origo hic finis artium magicarũ. dãnabili
umq̃ supstitionum ac nefandoꝝ rituum

¶ Tertium dictum

Philosophica ant medicinal' cõ
sideratio/nullatenus admittere
debet traditiones illas supstitio
sas que dicuntur methodica vl'
empica. quarũ scz nulla põt ratio natural'
assignari Itaq̃ scribentes ea magis inse/
cuti sunt errorem vulgi. aut magoꝝ rit⁹ im
pios q̃ medicine rationes Et mirandum
quomodo dudum a libris medicine ñ ius/
sa sunt abradi. ex quo enim de rõne natura
li nihil habent illa vel innitũtur operatiõi
diuine et supnaturali et hoc nihil ad medi
cum vt medicus est sed est theologice specu
lationi remittendum. aut innituntur ope
rationi demonis et hoc sil'r nihil ad medi/
cum sed ad idolatrie cultum Si vero dicã
tur fieri p immutatione virtutis imagina
tiue in egroto. quatinus fortificetur in eo
spes sanationis. aut vt cogitatio sua alior
sum diuertatur. essz hic fateor aliqua ratio

naturalis.qm̃ vim imaginatiuã plurimũ tum conferre.tũ obesse regimini sanitatis quis nesciat? Hinc est illõ vulgatũ. Imaginatio facit casum. Verũ caueat obsecro medic' ne volendo sauare corp' alienum seipm̃ vesipiens inficiat. Quo pacto infi cietur? Nimirũ p mẽdacia.dũ suis patien tibus afferit tales obſuatiões efficaces eẽ pro sanitatis obtentu.q̃s omno imptinen tes/aut fabulosas/aut forassis illicitas esse ꝓgnoscit.q̃nto rectiori fide spem i deo figendã esse dicerẽt.q̃ vite hẽ ꝛ morẽ impe riũ. Nam inculpat ipse regasa. ij. Paralipomenon.xvi.q̃ in infirmitate nõ quesiuit dõm.sẽ magis in medicoꝝ arte ꝓfisus est. Quis nõ videat maioris crimis eẽ. si q̃s in talib' supsticiosis spem apponat? Ex si hec empirica ꝛ methodica supsticiosa.repe riantur esse virtutis alicui'.tãto pniciosio ra sunt ꝑm aug.q̃nto sunt ad seducendũ validiora. Ille siquidem effect'.cũ nec a miraculo pero/nec a cã naturali fieri ꝓgno scat.vt a seductorib' demonijs pueniat cõ seq̃ns ẽ. A seductorib' aũt fallacib'.a pa tre mẽdacij ab hoste crudelissimo/q̃d bo ni/q̃d veri.quid cõmodi speres/tu videri. Profecto demões et si sanarent corpa/il la sanarẽt deo irato. Quõ deo irato/quia certe necarent aias. ꝛ veteri' tãdẽ varijs incõmodis suos cultores ꝛ inuocatores afficerent. Denicẽ odienda essẽ prsus cor poralis valitudo/q̃ aĩe pcio ꝛ morte vende retur. Nec pauca si q̃s religiosa fide di ligẽter aduertit.nõ eũ turbabũt obiectio nes ille(opinior)quib' spiriti/a spũ mali gno.turgidi/obstrepere solent/ꝓtra fidei pietatẽ que has omis supstitiões impias dãnat/execrãtẽ. Dicũt aliq̃ nõ vanã eẽ aut fallum taliũ noticiã /qm̃ sua veritas pbat' p effect'.q̃i videlẽ negare ꝓtẽdam' nihil a demonijs ꝛ suis cultoribꝫ posse fie ri dõo pmittẽte. Adhesit Mos itacẽ ꝛ ma gos pharaõis/et phitonissam saulis/ꝛ sy monẽ magũ/ꝛ phitonissam in actib' aplõ rum/et exorcistas iudeoꝝ/ꝛ idola gentiũ et futura antixpi portenta.nõ solũ non ne gam'.sẽ ea negãtes reprobam'. Sicut ei vera fides mereret' votari miracul'/dum opus ẽ ad edificatõem.ita falsa fides por tentis ꝛ figmẽtis in sui dãnatõem.vl' alio rum pbatõem demereret illudi. Dicunt alij multã in obſuationib' hmõi scitatẽ inesse.tum in orõib' ad deũ deuotissimis tum in ieiunijs.in castitate.ꝛ vigilijs. in thurificatõibꝫ.i cuchariſtie etiã sumptio tione.in ceteris denicẽ religiosis obsequi is. Si plane hic mentir' iniq̃tas sibi.q̃si videlẽ rex optimar sanctissimarẽ nõ eẽ possit abusus/q̃r nequior ille ẽ ꝛ flagicio/ ior q̃ aliar/q̃si pterea demõ talia q̃reret ad sanctificatõem.q̃ spurcissim' est.ꝛ ñ po tius ad sui adoratõem/ad malicie sue regi men.ꝛ ad sacrificiũ sacrilegũ.alioq̃n nun q̃ deus/nũq̃ sancti viri q̃ deo inspirante locuti sunt.hec fieri tãta seueritate vetuis sent. Nunq̃ in sup theologia talib' essẽ ad uersata.cui tũ in hac re ꝛ suis pfessorib' credi velet.nõ indoctis mulierclis.nõ im pijs idolatr'.nõ hominib' datis in repro bũ sensum. Quilibet ei in sua arte sapiẽs est/ꝛ ei credi velet.iurta maximã topicã. Dicũt se rursuẽ p hec omia intẽdere ob sequiũ dei ꝛ nõ dialoli. Certe ita idolatre ita inõ necatores aplor arbitrabãt se ob sequiũ prestare deo/nec pinde saluant'. Quanta queso est illa cecitas. dicere se seruire deo/suis maxime ꝓtrariando pce ptis? Ceterꝫ quisquis relegerit has obſ uationes nefandas/videbit eas eque ad malos sicut ad bonos effectus introductas Propter qõ potissime teste Aug.de ci.dei circa mediũ/magici in omni secta plectũ tur. Illic videre est impietatẽ.illic virtutis impugnatõem/in docendo furta ꝛ stupra fieri.in volẽdo scire tpa ꝛ momẽta que pr posuit in sua ptãte. Denicẽ pfigit' ibi ter minus opandi ipi dine omipotentie.pſti tuit modus quo q̃si compellat' operari ipsi diuine sapientie/statuit etiã finis ipi di uine bonitati ꝛ clemẽtie. Haz q̃d aliud so nant iste traditões .scribat' hoc in pgame no virgineo.portetur in figura triangula ri/cũ caracteribus incognitis ꝛ thurificet suspendat' ad collum.fiant ista certis horis tunc infra triduũ aut q̃driduuz/ pueniet absq̃ vlla dubitatõne effect' ille quẽ q̃ri mus.imo hoc sub periculo capitis asserit'. Si quidẽ reuelauerit deus eis. ipsi vide rint.nos scimus qm̃ reuelatiões dusie nõ tales sunt/nec phibet deus.credere illud quod dignat' reuelare. Arguũt iterum et nos in simile cãm trahere satagunt. Nõ ne inquit talia similr fiunt aut. tolerãtur ab ecclesia/in peregrinatiõibꝫ certis in cul tu imaginũ.in cereis aut ceris aut aq̃s be dictis/ꝛ in exorcismis. Nõne dicit' quoti

die si nouē diebus pdurat in hac ecclesia
si ex aq̄ illa pfundat/aut si tali se voueat
imagini. aut si aliquid talium faciat. ipse
mox sanabitur vel optato potietur. Fate
or abnegare nō possumus. multa inter chri
stianos simplices sub specie religionis in/
troducta esse. quor sanctior est omissio.
Tolerantur tñ quia nequeunt funditus
erui. et quia fides simplicium quanq̄ min⁹
in aliquibus bene sapiat. regulatur tamē
⁊ quodammodo rectificat. saluaturq̄ in fi
de maiorum. quā fidem generali saltem
intentione in omnibus suis obseruationib⁹
presupponūt. si pie et humiliter. hoc ē chri
stiane sapiunt. et si ad ostensam veritatis
normā obedire parati sunt. Hec autez est
intentio. vt talia suscipiātur aut fiant nō
tanq̄ necessario efficacia. aut tanq̄ spes
principal' in talib⁹ posita sit/ōo postposito.
sed q̄ pietas fidei per ista nutrit. et augeat
et exaudiri meret. Secus vbi fides ledi/
tur ⁊ diuina lex violat. Vane igitur ⁊ pro
terue sumit in hac re vl' exemplū vel argu
mētū. ex his q̄ vulgus indoctū nō que ce/
tus theologor ⁊ sapientū tocz obseruatoq̄
Quid mirū si theologia ⁊ fides corrupto
res quosdā patiatur vt heretecos ⁊ supsti
ciosos. vt temerarios assertores. quādo ⁊
medicina ⁊ philosophia ⁊ astrologia vera
et omis veniq̄ ars vt scētia/ pati tali ali
quid cognoscat/ sed fundamētum stabile
stat. Tandē oppositionē suam ouertunt
alij in q̄relam dicentes. Ecce talis infir/
mus est/in grandē ⁊ luctuosaz ton⁹ gētis
vnius pditionē. ipe de spata medicē. Cur
nō inquit per supstitiosa curabit. pstim
si p supstitiosa psumit in egritudie tene
ri ⁊ per similia p mittit literari? Nōne va
na vanis. sicut clauū clauo licz repellere ⁊
Nonne sanitas ⁊ auxilū vndecūq̄ queri
possunt. sicut ab herbis ita a verbis ⁊ a vir
tute spiritū. sicut a virtute lapidū vel cor
porum. Cur postremo phibebit aliq̄s co/
gere demonem ad obsequendum sibi in
bonis. quādo sctor plurimos vt anthidiū
archiepiscopū bysontinū/ ⁊ exorcistas ali/
os ita fecisse cōmendāt hystorie. Rñdebi
mus ad hoc dicentes pmo ad vltimū. q̄ de
mones pnt ⁊ licite pnt p deū ⁊ sctos eius
ad hoc inspiratos ⁊ electos cogi. ad pstan
dum hūana q̄daz obsequia. Ita enī recta
fides tenet fecisse xpm ⁊ moysen ⁊ rapha
elem angelū et dauid respectu saulis/ et
sanctos quasi innūeros demonia/
corum. imo et salomonē ⁊ q̄sdā exorcistas
iudeor. sic egisse videt sensisse Josephus
quanq̄ de salomone qui postmodū idola/
tra fuit. magis dubia sit sententia. an vi/
delicet de peccato in pctūm. de errore ydo/
latrie in errorē magicar artium delapsus
extiterit. an deo reuelante dū ton⁹ erat ta
lia cognouerit. At vero si coactio demōis
aliter expectet q̄q̄ p miraculū deo special'
coopante. istud false credit ⁊ piculose q̄ri
tur. False q̄dem. pt literratē demonibus
insitam. q̄ nec ab istis corpalib⁹ quib⁹ pfe
ctior est. nec a carminib⁹ cogitur. Istō au
tem periculose q̄rit. qz hostis est dolosissi/
mus. et nunc fingit se cōpelli p tales rit⁹
impios q̄ deo honorari querit. ⁊ aias pdere
Huc perplexit respōsis iuoluit sentētias
vt tulius loquit ⁊ hystorie testant. nunc se
mitas tortuosas sue fraudis mille modis
tegit. Nobis propter hoc interdicta est so
cietas sua ne queram⁹ ab eo veritatez qui
mendax est. sicut xps ⁊ apls eius paulus
ipm etiam vera loqntē ommutescere pce
perūt. Nō sperem⁹ insup psperitatē ab eo
qui hostis est. nec pactū ineam⁹ cū eo qui
infidus est. nec osortiū cum excōmūicato
nec fidem pditori perfido adhibeam⁹. Fe
fellit reuera omis et fallet/ quos sibi aut i
stitut/ suis deditos inuenerit. Hystorias
hoc docentes qz innumere sunt. nō nūera
mus de Juliano apostata. de zoroaste pri/
mo inuētore magice artis. de neptenabo
et ceteris absq̄ numero. Affirmamus
consequēnt cū apostolo q̄ nō sunt facienda
mala. vt bona eueniāt. Nō igit sunt male/
ficia maleficijs repellenda. Aliter sapere
est ꝓtra fidem desipere. Superest igit in omi
nra necessitate sentire cū Josaphat rege
⁊ deo dicere. Cum ignoram⁹ q̄d agere de
beamus. hoc solū hēm⁹ residiū. vt oculos
nros dirigam⁹ ad te. Tentetur via natu
ralis rōnis ⁊ prudentie ⁊ artis. quantū sci
uerimus. Hoc vocatur facere q̄d in se est
ne videat tentari deus. q̄ via naturali de/
ficiente. solum restat in dei misericōia refu
gium. Hec aūt mia nō supstitiosis obsua
tionib⁹. sz pijs obsecratōib⁹ nō demonuz.
inuocatōibus. sed vite emēdatōe. nō p ho
mines reprobos. sz pbatos cōparat. Si
deum volum⁹ mutare sententiā suā. nraz
mm meli⁹ mutemus vitā. Letez si per
mittēte iusto dei iudicio licz occulto. fiat

in aliquo vexationes et immissiões p angelos malos/mediantibꝫ pactis q̃rundaꝫ sacrilegoꝝ cũ dæmõibꝫ/vt p inuultuatões per fascinationes.aut carminatões. q̃ncꝫ se prorsus ad hæc ineffi caces. Dicit vn⁹ doctor talia si repiant/posse destrui. quib⁹ amotis et dissipatis/necꝫ spũs dissipare poterit a vexatione.ad hoc vt pactũ suũ seruare.ꝛ arte suã ꝓfirmare videat.aut qꝛ bona fides destruentiũ opera hæc dyaboli sic meret exaudiri. Ita egit philippus q̃ndã rex francoꝝ de imagine q̃dã cerea quã dicebant baptisatam/ꝛ execratam taliter nomine suo. q ea destructa ipe rex moreretur Et videbim⁹ inq̃t pius rex fide plenus/si potentior erit demon ad pdendũ me.q̃ꝫ deus ad saluandũ Et hæc dicens cerã piecit in ignẽ. Ita concipe eos arbitror q̃ dicũt vana vanis esse reuellẽda.ꝛ q nõ maleficijs contra maleficia liceat abuti. Ꝯz hũanam rursus impatientiã audire videor. Obsecrauim⁹ inq̃t deũ nec exaudit. ieiunauimus.pegrinatões multas fecim⁹/et processiones.nec attendit.sic murmur resonat/sic querimonia:quasi gens que fecerit iusticiam.ꝛ quasi popul⁹ qui nõ auersus fuerit a deo suo.sic erecta ceruice de ũ suis petitionibꝫ oibus volũt esse obnoxiũ/cum tamen verissime sint popul⁹ q̃ labijs suis deum honorat(vtinã ꝛ hoc inueniret. nec verius diceret/hic blasphemat)coꝝ aũt eorum longe est a deo. Conticescat hæc obstinatio diabolica/frendens ꝛ tabescẽs cõtra diuinã ꝓuidentiã/q̃n potius patiẽter expectem⁹/non pfigentes terminũ diuise miscõdie iuxta cõsiliũ sancte Judith. Nos in deũ totiens deliquim⁹ꝛ in oẽm iusticiaꝫ imo in oẽm creaturã suam:cur nõ toleraibimus flagella pij pris. Nos filij nequã/dum p filios dientes etiã reprobos/placuerit nos punire.durũ sane ẽ ꝓtra stimulum et talem stimulũ dei calcitrare p ipatientiaꝫ.qꝛ duplici cuspide mortis in aia et corpe recalcitrantes feriũtur. Nec interim de tota collatõe p medicꝫ antedicta libuit excerpere. Placuit insup determinationẽ sacre facultatis theologie/ cuius mentio facta est huic opusculo cõnectere quia ad dictoꝝ firmitatẽ/etiã nõ mediocriter vtilẽ iudicaui. Datũ p copiã sub signo et subscriptione mei notarij publica subscripti.

Auersis orthodoxe fidei zelatoribus/ cancellariꝰ ecclie parisiensis.ꝛ facultas theologie in alma vniuersitate pisien. matre nra/cum integro diuini cultus honore spem hre in dño.ac in vanitates ꝛ insanias falsas nõ respicere. Et antiqꝫ latebris/emergẽs nouiter errorꝭ feda colluuio.recogitare cõmonuit.q plerunꝫ veritas catholica apd studiosos.in sacris litteris aptissima ẽ/ que ceteros latet.nimirũ cum hoc ꝓpriũ hꝫ oꝭ ars/manifestã esse exercitatis i ea.sic q exinde ꝓsurget illa maxima.Cuilibꝫ in sua arte perito credendũ est. Hinc est. Oronũ illud qd Hieronim⁹ ad paulinũ scibens assumit. Quod medicorũ est ꝓmittũt medici.tractant fabrilia fabri. Accedit ad hæc i sacris litteris aliud speciale.qd nec expientia nec sensu ꝓstant vt alie artes.nec pnt oculis circũuolutis nulle vicioꝝ facile deꝓlendi.excecauit enim eos malicia eoꝝ. Ait siq̃dem apostol⁹ q ꝓpter auaricią multi errauerũt a fide. propterea nõ irrõnabilit idoloꝝ seruitus ab eodem nomiat. Alij ꝓpter magnitudinẽ.q̃ cum cognouissent deũ nõ sicut deũ glificauerũt/in omnẽ idolatrie impietatẽ. sicut idem cõmẽorat corruerũt. Porro salomonem ad idola.ꝛ didonẽ ad magicas artes pertraxit effrena voluptas. Alios ad hoc ipsum introsit supba curiositas. inuestigandorũq̃ ocultoꝝ dira cupido Alios postremo misera timiditas.tota ex crastino pendens/in obsuatões superstitiosissimas impiasq̃ depulit.quẽadmodũ apd Lucanũ de filio pompei magni.et apd historicos de pluribꝫ notatũ est Ita fit vt recedens peccatore a deo/declinet in vanitates ꝛ insanias falsas.et ad eũ qui pt est mẽdacij.tandem imprudẽter palã apostasiãdo se ꝓuertat. Sic saul a dño derelictus phitonissaꝫ cui prius aduersabat ꝓsuluit.sic ochozias deo isrl spreto.misit ad ꝓsulendũ deũ accaron.sic deniq̃ omis eos/q̃ fide vel ope abscꝫ deo vero sunt/vt a deo falso ludificẽtur necesse est. Hanc igit nephariaꝫ pestiferam mõstriferãq̃ insaniam falsaꝝ cũ suis hæresibꝫ abominationẽ pl⁹ solito nra etate cernẽtes iualuisse /ne forsan xpianissimũ regnũ qd olim caruit mõstro.et deo protegente carebit.inficere valeat tã horrẽde impietatis ꝛ pniciosissime cõtagionis monstrũ.cupiẽtes tot⁹ conatibꝫ obuiare. De moꝛes insup nre pfessionis. pioq̃ legis zelo succensi paucos ad hãc rem articulos/

damnationis cauterio/ne veinceps fallāt incogniti:notare vereuim⁹ Remēorātes inē cet era innūera.dictū illō sapiētissimi vctoris Aug.de supstitiosis obsuatiōib⁹ q̄ q̄ talib⁹ credūt:aut ad eor vomū eūtes aut suis vomib⁹ introducūt aut interrogāt. sciāt se fidē xpianā ⁊ baptismū puaricasse et paganū ⁊ apostatā. i.retro abeūtē. ⁊ vei inimicū ⁊ irā dei grauiter in eternū incurrisse.nisi ds ecclīastica pnia emēdat⁹ vo re cōcilie⁹. Hec ille. Hecq̄ m̄ intentio nr̄a est in aliquo vrogare q̄buscūq̄ licitis et veris traditōib⁹/scientijs ⁊ artib⁹. sed insanos errores ⁊ sacrilegos insipientiū.⁊ rit⁹ ferales.p q̄nto fidem orthodoxā ⁊ religionē xpianā ledūt.cōtamināt.inficiūt.radicitus q̄ntū fas nob est extirpare satagimus.et xnoz suū sincere velinq̄re vitatū.

Est aūt prim⁹ articul⁹ Q̄ p artē magicas et maleficia ⁊ inuocatiōes nefarias/querere familiaritates ⁊ amicicias ⁊ auxilia vemonū nō sit idolatria // Error/q̄m vemon aduersari⁹ ⁊ pinax/⁊ implacabilis dei ⁊ ꝯis iudicat⁹. Hec ē honoris vel vomij cuiuscūq̄ vere seu pticipatiue vel aptitudinalī susceptiu⁹. vt alie create rōnales nō dānate.nec in signo ad placitū instituto.vt sint imagines ⁊ tēpla. deus in ipsis honorat⁹ Articul⁹ scōs. Q̄ dare vel offere vel pmittere vemonib⁹ q̄lēcūq̄ rem.vt adimpleāt vesideriū homis.aut in honorē eor aliq̄d osculari vel portare.ñ sit idolatria. Error. Articul⁹ tertius.

Q̄ inire pactū cū vemonib⁹ tacitū vel expressum.nō sit idolatria vl spēs idolatrie et apostasie. Error. Et intēdim⁹ pactuz eē implicitū in oī obsuatōe supstitiosa.cui⁹ effectus nō vbet a vo vel natura/rōnabiliter expectari Articul⁹ q̄tus. Q̄ per artes magicas vemōes i lapidib⁹. ānulis speculis.aut imaginib⁹ nōse cor ꝯsecratis vel pti⁹ execratis/includere/cogere vl artare.vel eas velle viuificare.ñ sit idolatria Error. Articulus.v. Q̄ licitum sit magicis artibus vel alijs q̄buscūq̄ supstitionibus a vo aut ab ecclia pbibitis.aliqua facere p q̄cūq̄ bono fine. Error.quia scōm apl'm. Nō sunt facienda mala vt bona eueniāt Articul⁹ sextus Q̄ licitū sit/etiam pmittendū maleficia maleficijs repellere. Error. Articul⁹ septim⁹.

Q̄ aliq̄s cū aliquo possit dispensare in q̄ cūq̄ casu.vt licite talib⁹ vtat⁹. Error.

Articul⁹ octauus Q̄ artes magice/⁊ fil'es supstitiōes ⁊ eor obsuatiōes sint ab eccl'ia irrōnabilī pbibite. Error Articulus non⁹ Q̄ vens per artes magicas et maleficia/inducat⁹. vemōes ꝯpellere suis inuocatorib⁹ obedire. Error Articulus vecim⁹. Q̄ thurificatōes ⁊ suffumigationes q̄ fiūt in taliū artiū ⁊ maleficiorum exercitio/sunt ad honorē dei ⁊ ei placeāt. Error ⁊ blasphemia. Q̄m̄ vens alias nō pbiberet vel punirel Articul⁹.xi Q̄ talibus ⁊ tal'vti nō est sacrificiū seu imolare vemōibus.⁊ ex ꝯscēnti dānabilī idolatrare. Error Articul⁹.xij Q̄ xba sctā ⁊ orōnes q̄dam deuote/⁊ ieiunia/⁊ balneationes/⁊ cōtinētia corpal' in pueris ⁊ alijs et missar celebratio et alia opa de genere honor q̄ fiūt p exercēdo hmōi artes excusent eos a malo ⁊ nō pti⁹ excusent. Error Nam p talia sacre res.imo ipse de⁹ in eucharistia vemōib⁹ temptat⁹ immolari. ⁊ p̄curat vemon.qz vult in hoc honorari sil' altissimo.vel ad fraudes suas occultādas vel vt simplices illaqat facilius ⁊ dānabilius pdat. Articul⁹.xiij Q̄ scri ꝓphete ⁊ alij p tales artes habuerūt suas ꝓphetias et miracl'a fecerint.aut vemōes expulerint. Error ⁊ blasphemia. Articulus xiij. Q̄ possibile ē p tales artes cogere liberū hois arbitriū.ad voluntatē siue desiderū alteri⁹ Error. Et conari facere ē impiū ⁊ nefarium Articul⁹.xv Q̄ ideo artes pfate bone sunt ⁊ a deo/q̄ licet eas obsuare.qz p eas q̄ñq̄ vel sepe euenit/ sic vtentes eis q̄rūt vel pdicūt.vl qz bonum q̄ñq̄ puenit ex eis. Error. Articulus xvi. Q̄ p tales artes vemōes veraciter cogunt ⁊ cōpellunt.et ñ pti⁹ ira se cogi fingunt ad seducēdos hoies. Error Articulus xvij Q̄ p tl'es artes ⁊ rit⁹ impios per sortilegia.p carminatōes.p inuocationes vemonū.p q̄sdaz inuultuatiōes.⁊ alia maleficia.null⁹ vnq̄z effect⁹ ministerio demonū subsequitur. Error. Nā talia q̄ñq̄ pmittit de⁹ ꝯtigere.vt patuit in magis pharaonis/⁊ alibi pluries.vel ad pbatiōez fideliū.sicut hr̄ Deuteron.xiij.vel in q̄rundā hoim dignā flagellatōz.vl qz abutētes seu cōsuētes ꝓpr̄ malaz fidē.aut alia pctā nefaria data sūt in reprobū sensum. ⁊ demerent⁹ sic illudi. Articul⁹.xviij Q̄ bonī angeli includant⁹ in lapidib⁹.⁊ consecrent imagies vel vestimēta.aut alia facāt

que in istis artib' ꝓtinent. Error ¶ blasfemia. ¶ Articul'. xix. ¶ Qd̃ sãguis vpupe vel edi vel alteri' anialis. vel pgamenũ virgineũ. aut coriũ leonis ¶ filia hẽant effi/cacã ad cogẽdos vel repellendos dẽmões ministerio hmõi artiũ. Error ¶ Articl's xx. ¶ Qd̃ imagines de ere vel de plumbo vel auro vel de cera alba vel rubea vel alia materia. baptisate ¶ exorcisate. ꝓsecrate. ſz poti' execrate ꝑm p̃dictas artes. et sub dieb' certis. hẽant vtutes mirabiles q̃ in libris taliũ artiũ recitant. Error in fide. in philosophia naꝗali ¶ astrologia vera: Articulus. xxi. ¶ Qd̃ vti talib' ¶ fidẽ dare. nõ sit idolatria ¶ fidelitas. Error. ¶ Articul'. xxij ¶ Qd̃ aliq dẽmões boni sũt aliqui benigni. alij oia sciẽtes. alij nec saluati nec dãnati. Error ¶ Articul'. xxiij: Qd̃ fumigatões q̃ fiũt in hmõi opatõib cõuertunt in spũs. aut q̃ sint debite eis. Error ¶ Articul'. xxiij. ¶ Qd̃ vnus demon sit rex orientis. ¶ pꝗtum suo merito/ alius occidentis. ali' septẽtrionis. ali' meridiei. Error ¶ Articl's. xxv ¶ Qd̃ intelligentia motrix celi/influit in aiam rõnalẽ sicut corp' celi in corp' hũanũ. Error. ¶ Articul'. xxvi. ¶ Qd̃ cogitatões nre intellectuales ¶ volitiões interiores/ ĩmediate causent a celo. ¶ q̃ p aliquã traditiõem magicã/ tales pñt sciri. ¶ p illã de eis certitudinalitẽ iudicare sit licitũ. Error ¶ Articul'. xxvij ¶ Q̃ p q̃scunq artes magicas possumus deuenire ad visionẽ diuine essentie vel sctõr spiritũũ. Error ¶ Acta sunt hec ¶ post maturã crebrãq̃ inter nos ¶ deputatos nrõs examinationẽ cõclusa. in nra ꝓgregatõe generali pisius apud sctm̃ maturinũ de mane sup hoc specialiter req̃sitos Anno dñi. M.ccc.xcviij die. xix. mẽsis septẽbris. In cui' rei testimõiũ sigillũ dicte facultatis pñtib' lr̃is duximus apponendum. ¶ Finit.

Incipiũt propositiones venerabilis cancellarij pisien. Johãnis de gerson sup assertõib' fris matheo gravon ordinis p̃dicator in cõcilio cõstantiensi/in causa fidei/de vera religiõe ¶ pfectione. Quibus ꝓpositionib' tredecim doctores maiores/quos p tunc mund' hũit in theologia/de diuersis vniuersitatibus contra predictas assertiones adhesert.

Reuerendissimo in xpo pri ac dño pstantissimo/dño Antonio cardinali veronẽsi Johẽs cencellari' pisien. hsul'r obedire 5

Reuerẽdissime pr̃ sup scedula p reuerendissimã pñitatẽ vrãm ex commissiõe dñi mihi transmissã. tñ deo ꝓformẽ ad responsionẽ/reuerẽdissimi pris ac dñi mei ac p̃ceptoris p̃cipui dñi cardinalis cameracen. quã tñsionẽ in scriptis ego vidi. et huic adhereo/ par' si op' fuerit ad declarationẽ nõ veriorẽ. ſz forte latiorẽ. Scriptũ constãtie xpria mãu die tertia Aprilis anni millesimi q̃dringẽtesimi decimioctaui.

Ad elucidatõem vitatis ¶ ad obedientie meritũ ser ꝓpositões seqntes cũ totidẽ corollarijs offerunt vobis/reuerẽdissimo pri dño cardinali veronen. iudici ĩ hac pte/p me Johẽm cãcellariũ pisien. ¶ Prima ꝓpositio. ¶ Sola religio xpiana est ꝓprie ve ¶ anthonomatice dicẽda rligio quã xps obsuauit perfectissimo et sũmo mõ. Patz pria ps. q̃ extra rligionẽ xpianã nõ est sal'. Secdaz ptẽ nullus pt negare xpian'. q̃ sic eaz docuit xps in euãgelio. sic ¶ fecit. q̃ cepit facere et docere ¶ Secda ꝓpositio. Religio christiana nõ obligat ad obsuantiã ꝓsiliorũ. neq̃ cũ voto neq̃ sine voto. patz q̃ iam nõ eẽnt ꝓsilia ſz p̃cepta ¶ Tertia ꝓpositio. Religio xpiana pt absq̃ voto obligãte ad consilia. pfecte. imo pfectissime obsuari. Patz de xpo q̃ nõ legit' voluisse ꝓsilia/q̃ fuit tñ sue legis pfectissim' obsuator. Patet isup de aplis ¶ discipul' ¶ xpianis ĩ primitiua eccla. quor multi erãt vrorati. multi possessiones habuert' q̃dam in cõi. quidam in proprio. multi subijciebant solis prelatis suis/epis ¶ curatis. Constat ita q̃q̃ nõ erãt de religionib' basilij vel augustini. q̃ nondũ fuerãt institute. vel p ecclesiã approbate. nec talib' regulis subdebant ¶ Quarta ꝓpositio ¶ Religio xpiana ñ req̃rit ad pfectiorẽ sui obsuationes tam in p̃ceptis q̃ in cõsilijs. q̃ supaddat alia religio. q̃les dicũtur obsuationes institute p sctõs Basiliũ et Aug. ¶c. et q̃les Anselmus vocat religiões facticias. ptz ex p̃cedentib' ¶ Quinta ꝓpositio ¶ Religiones hmõi facticie satis improprie ¶ abusiue ¶ forsan arrogãter dicte sunt status pfectionis. Ptz q̃ stat homies impfectissimos tales religiones pfiteri. sic no/ 6

tat Aug. q nõ priores repit ꝗ eos qui in hmõi religionib⁹ vefecerẽt. Sz aliũde ꝺclaratur hec abusio vel vsurpatio nois. qz scõm illos q̃ nouit. post scos doctores/ vsi sũt tali vocabulo stat⁹ pfectionis. ille stat⁹ non dicit a põ religiosos pfectõem habitã vel adq̃sitã. sicut ẽ de statu plator. sz tñ modo dicit pfectõem adq̃rendã. Constat aũt q pfectio adq̃renda nõ ẽ iam adq̃sita. Et iõ melꝰ nomiaret vie q̃dã vel instrumẽta seu dispositões ad pfectõem adq̃rendã. quaz dicerẽt status pfectõis. imo ꝛ sicut hmõi status sic dict⁹/ dirigit ꝛ iuuat quosdã ad perfectiorẽ obseruatõnem vere religionis xpiane. sic ꝛ multos impedit atq̃ p̃cipitat quos tuti⁹ fuerat in seculo remãsisse. quia displicet deo stulta ꝛ infidelis ꝓmissio. q̃ scz vel indiscrete sumit⁹. vel nõ obseruatur

¶ Sexta ꝓ ¶ Religio xpiana pfecti⁹ potest ꝛ debet obseruari a papa/ cardin alib⁹ et prelat⁹. etiaz si nullo voto sint astricti. vltra legẽ dei. ꝗ simplices religionũ facti/ciaꝝ pfessores ꝓbatz qz sunt in statu perfectionis exercende.

a

Primũ corollariũ.

Sequit primo q acceptio religionis sicut fr̃ matheus iacobita describit i scda acceptõe vbi vult declarare q̃d ẽ ꝓprie ꝛ anthonomatice religio est nedũ stulta ꝛ insana. sz ꝛ heretical blasphema. qñ dicit sic. Alio mõ inq̃t accipit hoc nomẽ religio. sm q a religãdo ꝺr. put hõ obligat se ad ea que ptinẽt eẽntialr ad statũ pfectõis. Et illo mõ ꝺr ãthonomatice tñ de illis/ q̃ sunt in aliq̃ de approbatz regulis ꝓprie dicti. pfessi cuiusmõi sũt Augustini Basilij Bñdicti Francisci ꝛc. ꝓbatz corollariũ expcedentib⁹ deducendo ad ꝗ incõueniẽs/ q xps ꝛ papa ꝛ plati ñ obseruauerẽt vel obseruãt eẽntialr statũ pfectõnis. qz scz nõ pfessi sunt regulas p̃dictas imo nec deberẽt dici de vera religiõe. nisi impropprie ꝛ analogice. ꝓtra primaz ꝓpositionẽ q̃ solide fundata ẽ. Nec ẽ credibile q aug⁹. ꝛ scũs Tho. hoc somniauerẽt. Ñ ꝛ si possint in religiõe xpiana assignari duo modi viuẽdi/ secularũ videlz ꝛ illoꝝ q̃ ꝓfitent religiões facticias. quos cõis vsus religiosos appellat. Nõ tñ ita distinguũt isti modi. q̃n multa q̃ ꝓueniũt talib⁹ religiosis. cõueniũt ꝛ ꝓuenire possint vere et meritorie multis secularib⁹. imo ꝛ pfecti⁹ sicut ptz de prelat⁹. q̃ sunt i statu pfectõis exercende/ tã maiores ꝗ minores sic sũt curati. put multi tenẽt ꝓtra scũ thomã.

Secũdũ corollariũ

¶ Sequit scdo q extra religiões factici as põt aliq̃s cũ voto simplici/ vel sine voto xpianã religionẽ in suis precepti ꝛ cõsiliis pfecte obseruare. Et dicere q tale votũ simplex si fieret eẽt nullũ/ et ꝓ nõ voto deberet cõputari. est aptissim⁹ error ꝛ insanus. sic tñ iste frater ponit circa finẽ. ꝛ in fine sui scripti vltimi.

Tertiũ corollariũ.

¶ Sequit tertio q tota doctrina fratris isti⁹ innitit stulte ꝛ insane fantasie. immo et blasphemie. Propterea ñ est mirandũ si hoc incõuenieti dato/ multa posuerit/ ꝛ deducere conat⁹ est. Et q implicet cõtradictionẽ aliquẽ de seculo seruare ꝓsilium pauptatis vel castitat vel obedientie. imo q hoc essz mortale pctũ extra religiões facticias q̃s solus vocat veras religiones. Et q papa ñ posset dispensare q aliquis in seculo sic obseruaret cõsiliũ pauptatis ꝛc. Et q dicẽs oppositũ ẽ heretic⁹ Nec valet ratio sua q si secularis voueret pauptatẽ ageret ꝓtra illũ ꝓceptũ. Nõ occides qñ multis modis posset secularis sicut et religiosus viuere decenẽ ꝛ sufficiẽter in cõmuni sine ꝓprio. imo et nihil habendo nisi labores manuũ suaꝝ. Põt etiã aliq̃s de seculo sicut ꝓfitet ꝛ vere ẽ/ vouere solẽniter castitatẽ. patet in sacerdotib⁹. Cur nõ similiter vouere possz obedientiã plato suo seculari/ ꝛ cũ sec̃laribꝰ viuere in cõmuni.

Quartũ corolariũ.

¶ Sequit q̃rto q fautores et defensores isti⁹ fr̃is sunt arcẽdi seu repellẽdi. ꝛ nisi desistere voluerint/ graui punieẽdi. ita tñ q nõ laxet⁹ numia licẽtia ad defensionẽ legaꝝ ꝛ legutraꝝ. si repiant⁹ effrenes ꝛ discoli/ ꝛ scãdalosi in suis obseruatiõib⁹ p̃ftim in ꝓtemptũ prelatoꝝ suoꝝ secularium ꝛ curatorum/ iuxta mentẽ decretaliũ. cõtra tales editarum.

Quintũ corolariũ.

¶ Sequit quinto q dñs nr̃ papa q̃ sec̃laris ẽ/ ꝛ sil̃r sui cardinales ꝛ plati tã maiores ꝗ minores de seculo deberent celeriter

et vehementer operā dare/ q̃ talis doctrina pestifera ac blasphema atq; iniuriosa eis extirpet iudicialit et publice/ne serpat in maiorem perniciem.

Tertū corollarium

Sequit sexto/ q̃ si auctor tal' doctrine cū suis fautoribus inuenitat pertinat ꝛ arrogans. ꝛ a lōgo tpe/ tā ꝓtra prelatū suū/ q̃ mgros ꝛ doctores. tā in ꝓbis q̃ in scriptis debet sic attestari. q̃ nō habeat facultatē reddendi ꝛ deteriora perpetrādi. sicut iā dr hoc pluries fecisse recedēdo. s. a plato suo et iudice. ꝛ ꝓseqnt sel' ab hoc consilio. Alia sunt de validis mēdicantibus/ ꝛ de actiōe contra iura canōica que dimitto.

Sequitur tenor re/

y sponsionis dñi cardinalis Lameraceñ. de qua supra.

Reuerendissime pr et dñe super scedula papirea sigillo vro sigillata mihi ad instigatoris instātiam in q̃dā causa fidei/ tñ deo deliberationē meā istam eē p̃ p̃nti. q̃ coram reuerēdissima p̃nitate vra cōuocent theologi qui sunt in hoc sacro cōcilio/ q̃ ho ponat materia. vt cōmunicatis inuicem cōmuni deliberatōe sine cōtentione dicat tandē vnusquisq; in publico id q̃ sibi videbit ꝓformiter ad sacrā scripturā. Et illic ego i fauorē fidei volo libēter interesse Non enim debet tal' materia in tenebris vel p̃ticularitet terminari. sz cōiter ꝛ in luce/ vt q̃libz q̃ interesse posit vl docere vl doceri dū se mutuo q̃libet intelliget. et talē modū seruari in h ꝓcilio in causis fidei mihi cōmissis. Et nihilominus q̃ nescio si occurrerit occasio q̃ ñ possem interesse i ꝓuocatiōe premissa. dico q̃ mihi occurrit vt sequit.

Propositōes siue ꝓclones sup q̃ho fit inquisitio. hnt fundamtū prime cōclusionis principale q̃ d̄ erroneū. repugnās nedū rōni theologice ꝛ morali. sz etiā obseruatōi primitiue ecclie q̃ scribit Act. iiij. vbi sic in forma dr. Multitudis aūt credentium erat cor vnū ꝛ aia vna. nec quisq; eorum q̃ possidebat aliq̃d suū eē dicebat. sz nec q̃sq; egens erat inter illos ꝛc. Constat itaq; q̃ i illa congregatōe primitiua fuerit multi vrorati. et alij diuersarū cōditionū seculares qui. s. ñ erāt astricti p votū ad tria cōsilia euangelica. castitatis obedientie ꝛ paupta quēadmodū sunt p̃fessi religionū. p̃ beatū Basiliū bñdictū ꝛ aug. ac sil'es/ introducta rū. q̃s iste ponēs hmōi conclusiōes/ appellat veras religiones tanq̃ extra illas non sit vera religio/ q̃d falsuz ē. imo hereticū si sic p̃ hōsionē intelligat. Qm̄ xp̃iana vera est religio etiā apd̄ seculares. vt iacob' in canonica sua notāter expressit. Sūt preterea in dictis ꝓpositionib' multe clausule apposite/ vltra predictū principalē fundamentalē errorē Qx seculares ñ p̃nt viuere sine ꝓprio q̃ continet magnā temeritatem scandalū atq; ꝓtetuiā. ꝛ q̃ possent singulatim reprobari. vt q̃ dicere oppositū illi' q̃d alique cōclusiones sue continēt. sit hereticus q̃ sit implicās contradictionē q̃ sit petm̄ mortale. q̃ omis faciēs contra iura canonica/ peccat mortaliter. et ita de similibus. Est igitur deliberatio mea/ q̃ p̃ ista ꝛ similia q̃ tractat' vel libellus a q̃ sunt extracte conclusiones seu positiones añdicte continet dānand' ē. vt errone' ꝛ temerarius ꝛ scandalosus. ꝛ vt dogma falsuz sacre scripture contrariū. Et p̃ conseqns q̃ tractat' ē hereticalis ꝛ igni tradēdus. Letet de cōpositore tractat'/ deliberēt dñi iuriste. istis attētis. q̃d agendū. In testimoniū premissorum ꝓpria mānu subscripsi Vester tot' Petrus cardinalis Lameraceñ. ¶ Finit.

Sequūtur cōclusiones fris Mathei gradu ordis predicatorū/ in sacro cōcilio Constātieñ. oblate ad examinandū. contra q̃s cancellari' p̃isieñ. propositiones scripsit supra.

Batissime p̃ exponit sctitati vestre ex parte vri deuoti oratoris fris Mathei gradu/ conuētus zysmarieñ. p̃uincie saxonie ordinis predicator/ ac merzeburgeñ. dioce. Qd cū lector ipse exñs i conuētu gronigeñ. diocesis Traiectē. dicte p̃uintie ꝛ ordinis videret q̃ plēs p̃sōas sex' vtriusq; noue religionis hitū assumeñ. ꝛ conuēticula faciētes. nullū hitū approbatū p̃fitētes. statuētesq; sibūpsis sapiores p̃ libitu voluntat. ꝛ s̄b simulata deuotione ꝓplm attrahētes. ꝛ multa ꝗ veritatē sacre scripte ac sacros canones attēptantes. ꝛ de eleōsinis xp̃ifidelū domos sūptuosas ad modū monasteriorum regl'ariū edificātes/ ꝛ se inuicem in eis includētes cū obseruatōe q̃rundā ritum minime per ecclesiam approbatorum. Cepit super hoc apd̄ semetipm ardēter cogitare. ꝛ an hoc stātibus regul' fidei

et sacris canonib̃ ecclesia dissimulare debet. Reuoluensq̃ diligēti sacre scripte sanctorūq̃ doctor, libros ⁊ sacros canones quasdā cōclusiones reprobātes illor modum viuēdi extraxit/ ⁊ scripture cōmēdauit. Quar vna principalis ē, ex q̃ alie deducunt exceptis paucis. ¶ Nullꝰ pōt licite ⁊ meritorie/ imo nec veraciter/ obediēte pauptatis ⁊ castitatis. vniuersalia cōsilia cōiunctim. extra veras religiones manendo adimplere. Ex q̃ sequit immediate formali ꝯsequentia articulus seu cōclusio nona in ordine q̃ nullꝰ pōt p̄dictū pauptatis ꝯsiliū meritorie. imo nec veraciter obseruare. nisi fuerit i statu spūalꝰ pfectōis siue vere religiōis. Et dico notāter de istis tribus consilijs simpliciter seu vniuersaliter sumptis. Secōm quid vo ⁊ in aliquo cāu possunt laudabiliter et meritorie extra religiones obseruari. Qñ enī aliqs secularis dat elemosinā in casu aliquo, qñ eas de necessitate p̄cepti nō tenet/ implet illud cōsilium pauptatis i illo casu tantū. Et qñ cōtinet se ab vxoris amplexib̃ tpe illo qñ illud facere nō tenet. implet ꝯsilium cōtinentie i illo casu. ⁊ fm quid tm̄. Qñ etiā obedit alicui suo plato curato vel epo. in casu qñ hoc de necessitate p̄cepti nō tenet obseruat illō obedientie ꝯsiliū in illo cāu Et ista pnt extra religiōes viuētes voto vel sine voto deo offerre. Unde dicit scūs Tho. scda scde. q. in secl'o viuētes aliqd deo dāt et aliqd sibi reseruant. ⁊ fm hoc plat̃ ecclesie subdunt. Regulares aūt optz totū deo qd̄ hnt tāq̃ holocaustū offerre. et hoc fit ⁊ fieri pt tm p tria cōsilia vniuersalia p̄dicta. Et iō dicit ibidē q̃ ad secl'ares ptinet tm̄ pticularia vota offerre. ad regl'ares āt vniuersalia vota. Unde particularia vota dicunt sacrificia more veter. de cui' rātōe fuit d̄ offertorio deo oblato ptē dare ⁊ ptē retinere. Vniuersalia vo vota holocaustū dicunt. de cui' rōne fuit totū deo offerre ⁊ nihil retinere/ qd̄ ptinet ad solos religiosos se ⁊ sua i modū cuiusdā holocausti deo dedicantes ¶ Ex q̃bus sequit vndecima q̃ abdicare quēq̃ ofa ꝓpter xpm extra p̄dictas religiōes manēdo. seu nisi vera aliquā religionē ingrediat̃ est sibi et suis quor cura sibi incūbit vitā subtrahere/ qd̄ ē homicidiū tot hoīm cōmittere/ q̃t eius cure subdūtur. Hec est de mente scti Tho. scda scde. q. xxxiij. argumēto ⁊c. Ex quib̃ sequit q̃ nullꝰ pt abdicatōēz omniū ꝓpter xpm facere extra verā religionē manendo sine pcto mortali. qz subtraheret sibi vitā. Ex quib̃ seq̃t q̃ oñs peccāt qui bona sua simpl'r in elemosinā largiūt extra religionē verā manendo. q̃ est tertia cōclusio in ordine. ¶ Et etiā q̃ peccent. q̃ sua ꝓpria resignāt nō intrantes religionē aliquā approbatā q̃ est decima octaua i ordie coincidēs cū tertia imediate p̄cedenti. ¶ Ex quib̃ sequit decima q̃ reputātes se bene facere assumēdo p̄dictū consiliū pauptatis remanēdo in statu seculari. mortaliter peccāt. Ratio qz talis nō est assumptio ipsi' nisi fantastica/ puersa ⁊ nō vera vt docet dñs Johēs. xxij. in q̃dā extrauagant̃. Gloriosam ecclīam ⁊c. et ratio idem cōuincit. ¶ Ex quib̃ sequit q̃ seculares credentes se mereri tali abdicatōē (in seculo scz manēdo) vitaz eternā credunt se posse mereri vitā eternā mortaliter peccādo ¶ Ex quibus sequit q̃ aliqs sit voluntarie paup ꝓpē xpm in seculo manens oino nihil habendo. nec etiā ipam volūtatē habendi ꝓpria/ includit omī tpe ꝯtradictōēz ⁊c. quia includit q̃ secularis sit religiosus et econtra. qd̄ est oī tpe ꝯtradictio ¶ Ex quib̃ seq̃tur q̃ nō effundi oēs opes simul ab his qui volūt in statu seculari remanere. reducit̃ quasi immediate ad illud preceptū decalogi nō occides. vno casu tm̄ dempto fm expositōē ipsi sancti Thome. q. xxxij allegantis ad confirmatōēz dicti sui Ambrosiū dicentē in primo de officijs. Deus nō vult simul oñs opes effundi. nisi forte vt helise' q̃ mactauit boues suos/ et pauit paupes. ex eo q̃ hūit vt nlla cura teneret domestica. sz vt se daret i ꝓpetica disciplinā. qd̄ verbum. s. nisi forte vt helise' expōit sanct' Tho. nisi q̃s velit statū suū scz secularem mutare p religiōis ingressum. aut principem de extrema necessitate liberare ⁊c. Et iohannes in summa confess. sub alis verbis nisi quis velit ex toto seculum relinquere. Et magister summe summarum titulo de elomosina dicit idem et loquitur ibi Ambrosius de effusione seu abdicatione actu hab tor ex q̃bus possit hō cōueniēter vitā trāsigere fm cōditiōem status ⁊ p̄sone. ¶ Ex q̃b̃ sequit q̃ dicēs pertinaciter omia esse meritorie abijciēda ꝓpter christū in seculo manēti/ hereticꝰ est dicendus. exceptō vno solo casu de liberando principē de necessitate extrema perquē ⁊c ¶ Ex q̃b̃ sequit q̃ ꝓprietas tē

pralium retis & statui seculari essentialiter annexa. Et p consequens dñs papa salua auctoritate sua non pōt dispensare cum secularibus, vt omibus in singulari careāt seu nihil in singulari habeant. ¶ Ex q̄bus seq̄t sextus articul' reddens p̄cedentis quinti articuli rōnem. Si enim dñs papa posset hoc alicui concedere, seculari videlicet, posset ei concedere, p̄prie vite subtractionem &c. Posset etiā qd, p omni tpe contradictōis implicat qd verus fm sanctos facere nō potest. ¶ Sequit etiā q religiosus sine peccato mortali nō pōt abdicare voluntatem habendi cōmunia, etiā qñ actu talia nō habet. Quia enim illd qd nullus facere pōt sine pctō mortali, null' pt illud velle facere, & religiosus ñ pt abdicare cōmunia, qr sine illis viuere nō posset, cum p sua p̄fessionem renūciauerit oib et singul', p̄prijs singularib. seq̄t ergo q religiosus &c. Quia etiā teste sctō T. hic, sctō a sctō e. q. xxiij. articulo &c. null' velet incōueniēter viuere tribus casib' exceptis. Sequit q male faciant & peccāt illd abijcientes, ve q̄ fm statū suū & ōditōis p̄sōe possint oueniēter viuere, dicit trib' casib' exceptis &c. ¶ Null' etiā corpore validus extra veram vtilitatē & veram necessitatē exñs, pt sine pctō xpi fideliū elimosinas tollere. ¶ Ex quib' sequitur q p̄dicta tria saluatoris cōsilia sunt ita cōcathenata, vt vbi pauptas veraciter seu meritorie inuenitur, oportet q necessario obedientia & castitas veraciter seu meritorie inueniātur. Probatur ista quia papa sic arguit in decretali. Cum ve quibusdā Qui nō renūciant p̄prijs, nō sunt religiosi Ergo p̄prijs renūciātes sunt religiosi. Et omnis religiosus est necessario simul cū pauptate ad alia duo cōsimilia veraciter obligatus &c. ¶ Ordo et numer' articulorum et cōclusionū predictorū ¶ .i. ¶ Proprietas temporalium rerum statui seculari essentialiter est annexa. ¶ ij ¶ Null' sine peccato potest illud abijcere, quo retento potest conueniēter viuere fm statum suū. ¶ iij. ¶ Omnes peccāt qui bona sua simpliciter in elemosinā largiuntur propter christum. ¶ iiij ¶ Abdicatiōem omniū p̄pter christū nullus facere potest extra veras religiones manēdo sine peccato mortali et dico veras religiones p sedem apostolicam approbatas. ¶ v. ¶ Papa nō pōt dispēsare cum secl'aribus, vt omibus in seculari careant. ¶ vi. ¶ Si papa posset alicui cōcedere hoc, tunc posset ei p̄cedere p̄ter vite subtractiōem, qd est contra p̄ceptum decalogi nō occides. ¶ vij. ¶ Religiosus nō potest sine pctō mortali abdicare voluntatē habendi cōmunia, qñ actu talia non habet. viij ¶ Ex aliquis sit volūtarie paup propter xpm in seculo manēs, oino nihil habendo in singl'ari, nec etiā ipam volūtatē habendi, p̄pria includit omni tpe contradictōnem. ¶ ix. ¶ Null' pt pauptat' consiliū meritorie obseruare, nisi fuerit i statu spūalis pfectōis siue vere religiōis, dico aūt veram religionē, scdo mō dictā religionē ¶ x. Reputātes se bñ facere assumēdo pauptatē q̄ est saluatoris consiliū, remanēdo i statu seculari, peccāt mortaliter. ¶ xi. ¶ Abdicare oia etiā pret xpm nisi veram & approbatā religionē ingrediat, ē sibi & suis q̄p cura sibi incūbit vitā subtrahere qd ē hōicidiū cōmittere tot hoim q̄t etiā ei' cure sūt dunt. xij ¶ Credētes se mereri vitā eternā tali abdicatōe, credunt se posse mereri vitā eternā, mortaliter peccādo ¶ xiij // Effūdi oēs opes sil' ab his q volūt in secdo manere, reducit q̄si imediate ad illd p̄ceptū nō occides ¶ xiiij ¶ Dicēs oia meritorie esse abijciēda p̄ter xpm remanēti in secdo, ē heretic' iudicād' xv. ¶ Null' pt meritorie & fm veū obediētie pauptatis & castitatis consilia extra veras & approbatas religiōes manēdo adiplere ¶ xvi. ¶ Tria saluatoris consilia sūt sic cōcathenata, vt vbi pauptas meritoria inq̄ntū ē saluatoris consiliū, oportet vt necario alia duo, s. & obediētia inueniātur q̄ a pauptate separari ñ pñt. // xvij. ¶ Matrōe seu mlieres cōem vitā ducētes, insiml' cōmorātes, vegutte vulgariē nūcupate, q̄scūq̄ errores nō tenētes aut p̄dicātes, seu alias ve errorib, vl' heretica prauitate nō suspecte, et ne dānatōis sunt filie. Et eas stat' ē p̄hibit' & dānat'. // xviij. ¶ Peccāt q̄ p̄pria sua refignāt ñ intrātes religionē approbatam. Rō est fm eū qr religiosos ē carere p̄pro, sic secl'aribus ē necessariū retinere p̄priū ¶ xix. ¶ Nō licet phris & clericis cōmune vitā ducere, nisi i religiōe approbata sub pena pctī mortal' ¶ xx // Peccāt oēs qui fouēt consilio & auxilio cōem vitā ducētes extra religionē approbatā. // xxi. ¶ Ex cōicati sunt oēs cōem vitā ducētes, extra religionē approbatā. // xxij ¶ Ex silr excōmunicati sunt illi q vitā cōem extra religionē approbatā ducētibus p̄bēt elēosinas Et qui tales fouent consilio & auxilio vel

defensione simlr stant et sunt in statu ppe
tue dãnatõis. et nisi de hmõi eorũ excessi
bus magna ꝓtritione penituerint ad vitã
eternã non possunt peruenire neqꝫ salui p
manere. ¶ xxiij ¶ Omnes vitã cõmunẽ
ducentes extra religionẽ approbatã. sunt
illi a quibꝫ saluator noster ꝓcipit esse ab
stinendũ. ⁊ tanqꝫ a falsis ꝓphetis attenden
dum. ¶ xxiiij ¶ Quilibet faciens ꝓtra iu
ra canõica peccat mortaliter ¶ xxv ¶ Nul
lus corpe validus absqꝫ cõmuni vtilita
te et necessitate potest extra veras religio
nes sine peccato elemosinas christifideli
um tollere ⁊c.

Reuocatio et abiu
ratio predictorũ articulorꝫ ⁊ conclusionũ.

Ego frater mathæus gradu ordi
nis fratrum ꝓdicatorũ ꝓfessus
Conuẽtus zwysmarien. Herb
burgen. dyocesis / puintie saxo
nie. cognoscens veram catholicam ⁊ apli
cam sedem anathematiso ⁊ abiuro omnẽ
hæresim. omnemqꝫ falsam ⁊ erroneã doctri
nam / in quodã meo opusculo tractulo seu
libello (incipiente Suppono me primo q
non intẽdo infrascripta neqꝫ quomodo
libet alia ꝓtinaciter defendere ⁊c: et sic fi
nientẽ. Et aliam specificat Johãnes an
dree. cuius inuentrices seu assumptrices
conscientiã peccatũ reputabãt vt inuenit
in glosa vtriusqꝫ sup dictũ capl'm. Et per
hæc patet responsio ad decimũ) maxime ad
decem ⁊ septẽ conclusiones puersas siue
assertiones. quarũ alie sunt hæretice. alie
erronee et alie scandalose ac piarũ aurium
offensiue / per me editas et manutentas /
in dicto peruerso opusculo siue tractatulo
aut libello contentas de qua hacten' in
famatus cõuictus / ⁊ sentẽtialiter cõdem
natus sum. Cõsentio sancte Romane ac
clesie ⁊ apostolice sedi Ac corde et ore pu
ris / profiteor eandẽ fidem et doctrinam
me tenere et credere. quã sancta mr̃ eccle
sia tradidit ⁊ firmauit. Jurans p sanctaꝫ
trinitatẽ ⁊ per hæc sacrosancta christi euan
gelia / eos qui ꝓtra hanc fidem orthodoxã
veniunt cum dogmatib' suis. eterno ana
themate dignos esse. Promitto etiam q
si egoipse aliquãdo contra hæc aliquid sen
tire docere aut predicare presumpsero / ca
nonum seueritati me submitto. Presenti
abiurationi per me lecte et plecte mãu p
pria me subscripsi. hancqꝫ meam cõfessio
nem et abiurationẽ coram vestra reueren
dissima paternitate dñe cardinalis aqui
legen. iudex et cõmissarie. reuerẽdisqꝫ pa
tribus dominis prelatis doctoribus et
magistris hic presentibus ad hoc speciali
ter vocatis ⁊ requisitis feci ⁊ approbaui /
ad futuram rei memoriam in testimoniũ
premissorum.

Tractatus eiusdẽ A
Cancellarij parisien. contra sectam flagel
lantium se ⁊c. sub aliquibus consideratio
nibus.

Lex christi dicit lex amoris quã
quã dominus / sicut dicit Au
gustinus voluit paucissimis
sacramentis esse contentam
Et inde culpat eos qui seruili
bus eam ꝑmunt oneribꝫ / conformiter ad
illud primi pastoris Petri Actuum. xv.
Quid temptatis deũ. Imponere iugum
sup ceruices discipl'orꝫ / qõ neqꝫ nos neqꝫ
patres nostri portare potuim'. Sꝫ p gratiaꝫ
dñi nr̃i iesu xpi credim' saluari. quẽadmo
dũ ⁊ illi. O piũ verbũ certe. verbũ oi acce
ptõie dignissimũ ¶ Lex xpi nõ mun' delet
in cultu suo vitare supstitiões gentilium
et idolatrarũ / ꝑsertim crudeles ⁊ horren
das qꝫ antiqua lex. in qua tamẽ prohibi
tio fit per expressum Deuteron. xiiij. vbi
dicit fil ij. Estote dñi dei vr̃i nõ vos inci
detis. Glosa. nõ velitis in aliq̃ ydolatris
assimilari. Et in hebreo hꝫ. Non vos lace
rabitis hoc aũt faciebãt ydolatre. sicut hẽt
iiij. Reg. xviij. Ubi dr̃ q incidebãt se iux
ta ritũ suũ cultrꝫ ⁊ lãcieolis / donec pfunde
rent sanguie. Cõptũ siq̃dez est et traditũ
homicidas illos ⁊ apostatas demões eẽ cu
pidos effusionis sanguis. pꝫtim hũani.
¶ Lex aliq̃ q̃nto ẽ iniquior ⁊ demonijs ob
sequẽtior. tãto sp inuenit crudelior ⁊ ama
rior. Patz i illis q̃ filios suos ⁊ filias im
molabãt demonijs. Hinc dñs ait p ꝓphãꝫ
Seruietis dijs alienis / q̃ nõ dabunt vob
requiẽ. xps aũt ex gra sua. sicẽ notat l dicto
petri prius allegato / voluit nos mirificor
diter saluare p sanguinẽ suũ sel' effusuꝫ / p
quã fact' est nobis a deo sapia. iusticia. sã
ctificatio ⁊ redẽptio ¶ Lex xpi maximaꝫ B
sortit virtutẽ ex mia ⁊ gra sua. cui' gre vasa
sunt sacra noue legis / ex virtute opis ope
rati. ⁊ iõ q̃cq̃d auertit a sacris suscipiẽdis